

Лекція 4

ПСИХОЛОГО- ДИДАКТИЧНІ ОСНОВИ ПРОЦЕСУ НАВЧАННЯ

Результати ЕК-1

	Кількість	Відсоток
Присутність	42	58,3
Середній бал	1,93	38,8
Відмінно	4	9,5
Добре	2	4,75
Задовільно	4	9,5
Достатньо	19	45,25
0 - балів	13	31

Результати ЕК-1

Групи	МА-61	МА-62	МД-61	МД-62
Пр.%	78	100	57	50
Сер.б.	1,3	2,44	1,38	3,5
“0”%	43	22	38	0
Групи	МЛ-61	МТ-61	МТ-62	
Пр.%	63	40	30	
Сер.б.	2,4	1,5	0,67	
“0”%	20	25	67	

Лекція 4

ПСИХОЛОГО- ДИДАКТИЧНІ ОСНОВИ ПРОЦЕСУ НАВЧАННЯ

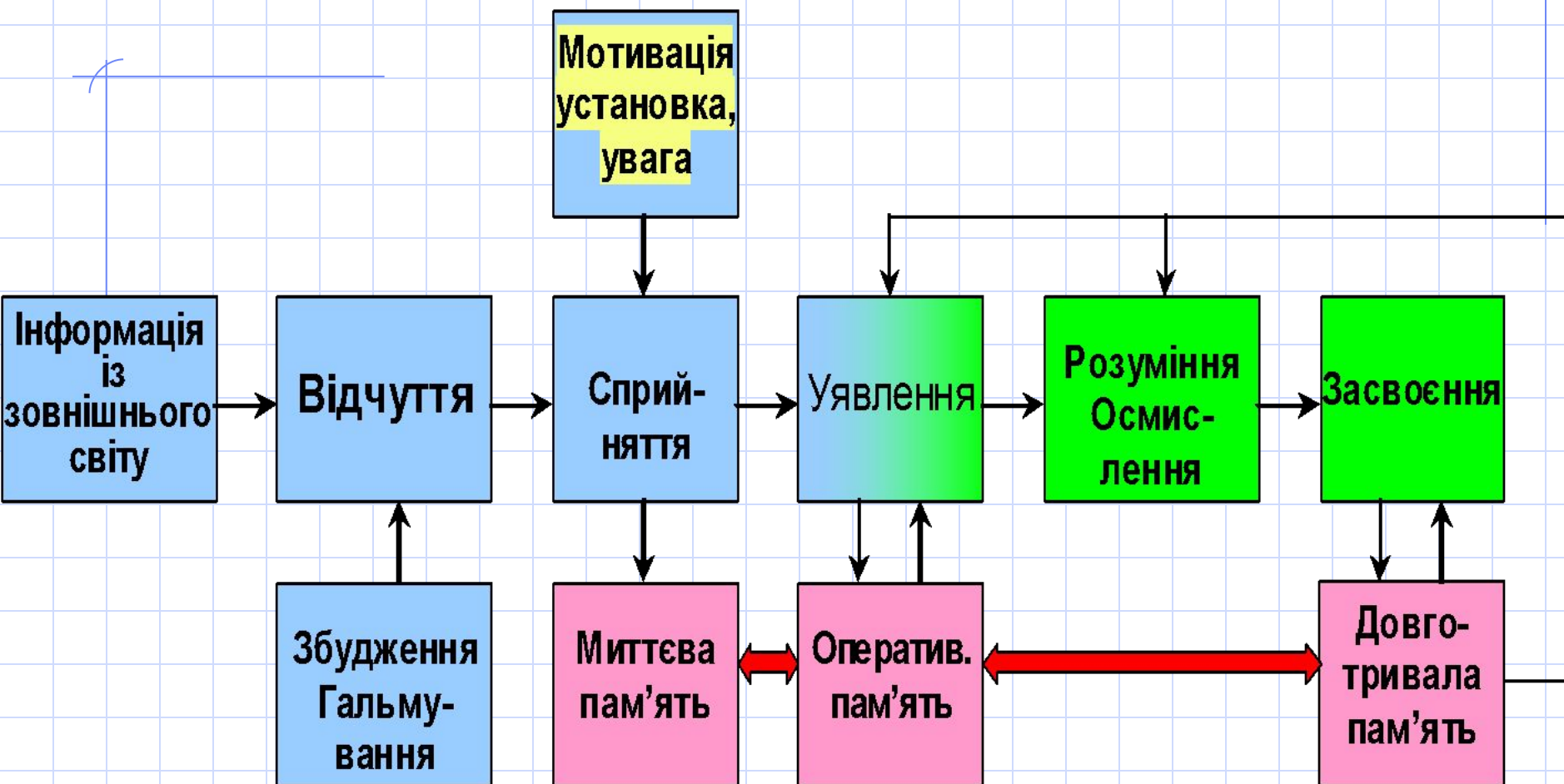
Педагогічний процес

– це процес взаємообумовленої та **взаємопов'язаної діяльності викладача і студента, спрямований на ефективне та результативне досягнення цілей освіти**

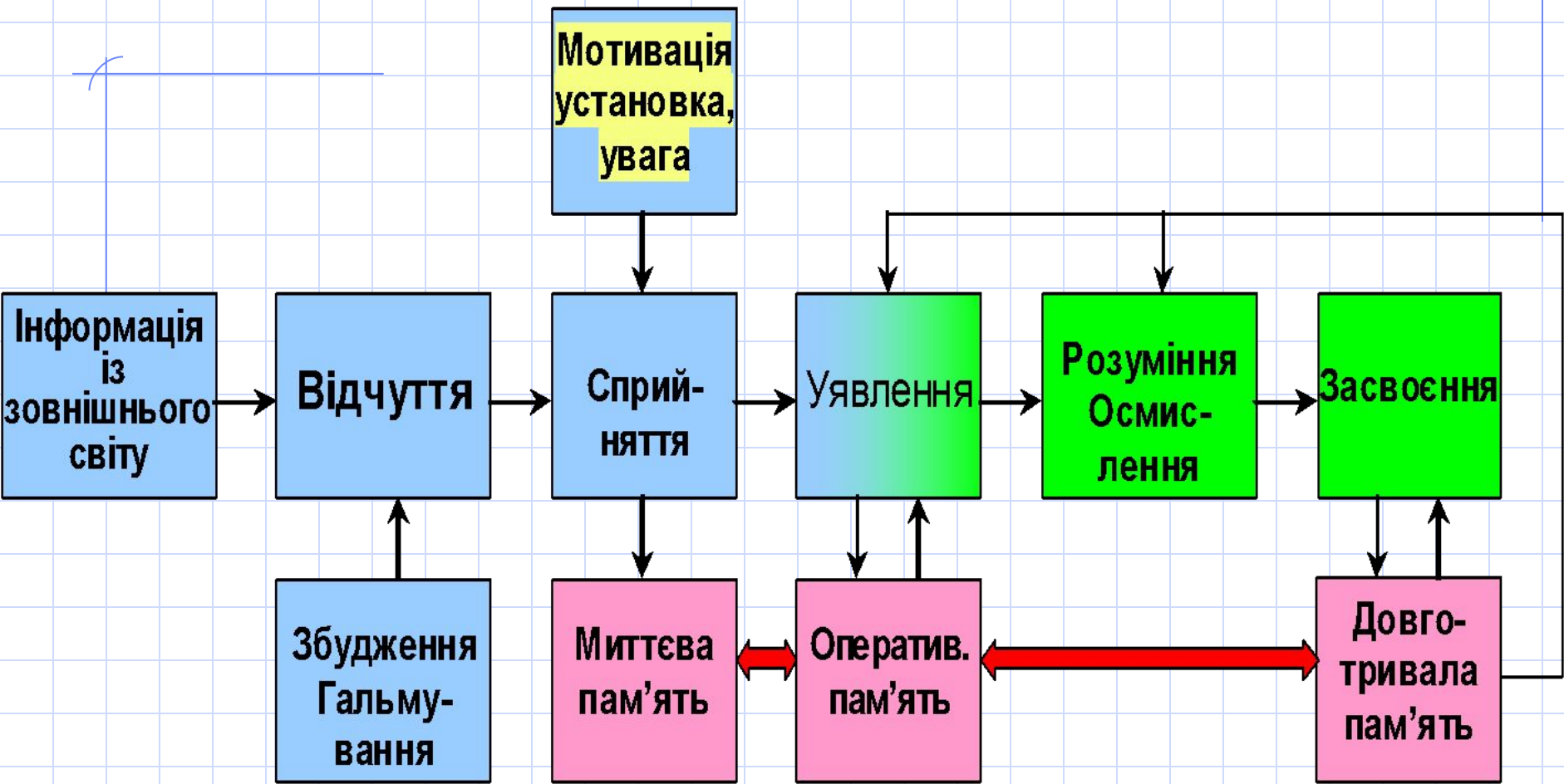
ПСИХОЛОГО-ДИДАКТИЧНІ ОСНОВИ ПРОЦЕСУ НАВЧАННЯ

- 1. Модель процесу пізнання.**
- 2. Рівні навчальних цілей та результатів навчання:**
 - психологічні типи діяльності;**
 - рівні цілей навчання та засвоєння;**
 - таксономія Блума-Андерсен.**

1. Модель процесу пізнання

Відчуття – це психічний процес відображення окремих властивостей предметів, що безпосередньо впливають на органи чуттів людини.

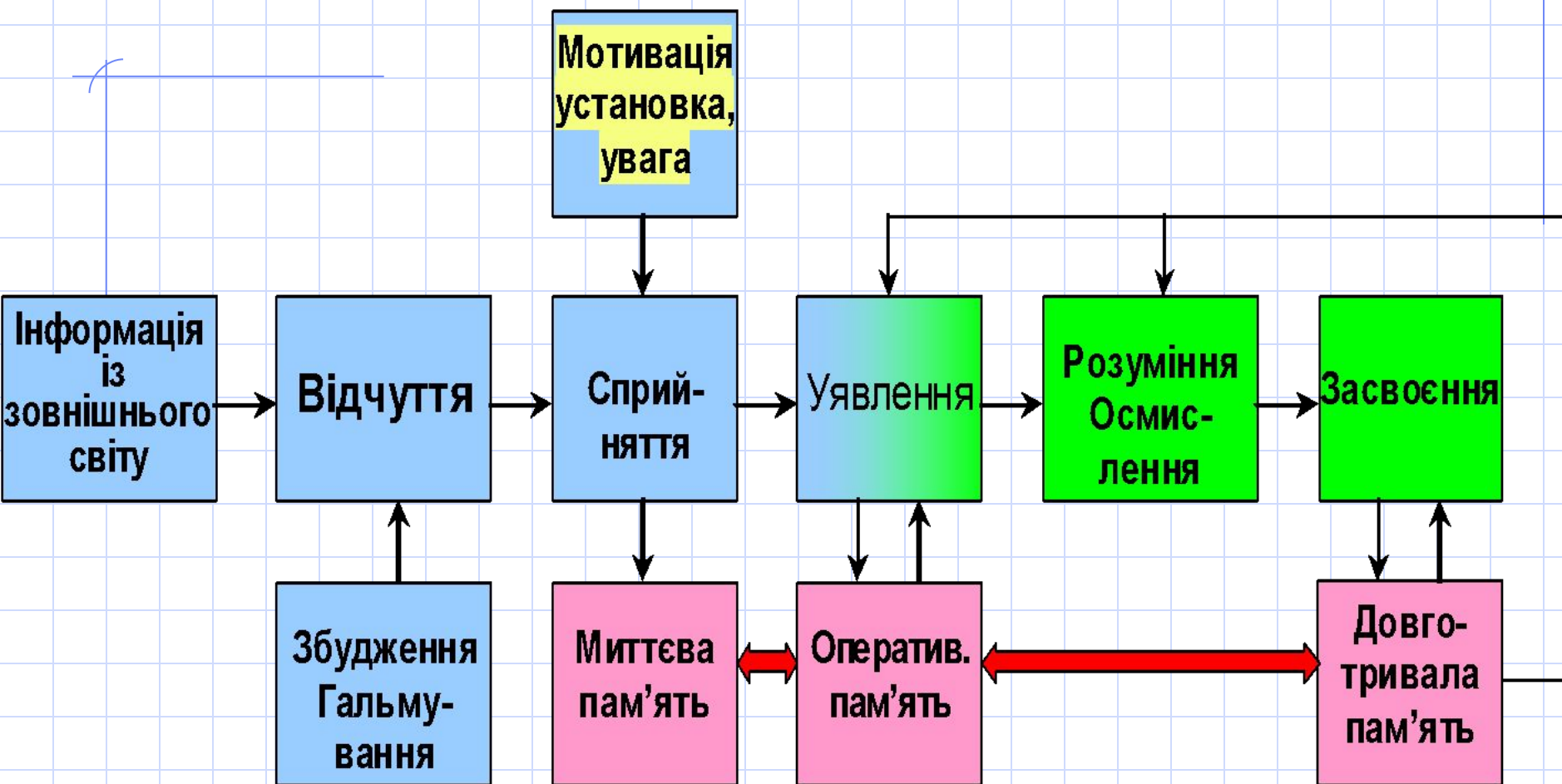

Що таке – “СПРИЙНЯТТЯ”?

**Сприйняття – це психологічний процес,
що забезпечує відображення у мозку
предмета в цілому, у вигляді єдиного
цілісного образу предмета, явища, що
робить можливим створення
інтегральної картини дійсності**

Властивості сприйняття:

- **цілісність** – внутрішній органічний взаємозв'язок частин і цілого в образі;
- **предметність** – об'єкт сприймається як уособлене у просторі та часі окреме фізичне тіло;
- **константність** – відносна постійність сприйняття образу.

Мотив – (від лат. *moveto* – рухаю) – спонукальна причина дій, вчинків людини.

Мотивація – система взаємозалежних і взаємо підпорядкованих мотивів діяльності особистості.

МОТИВИ

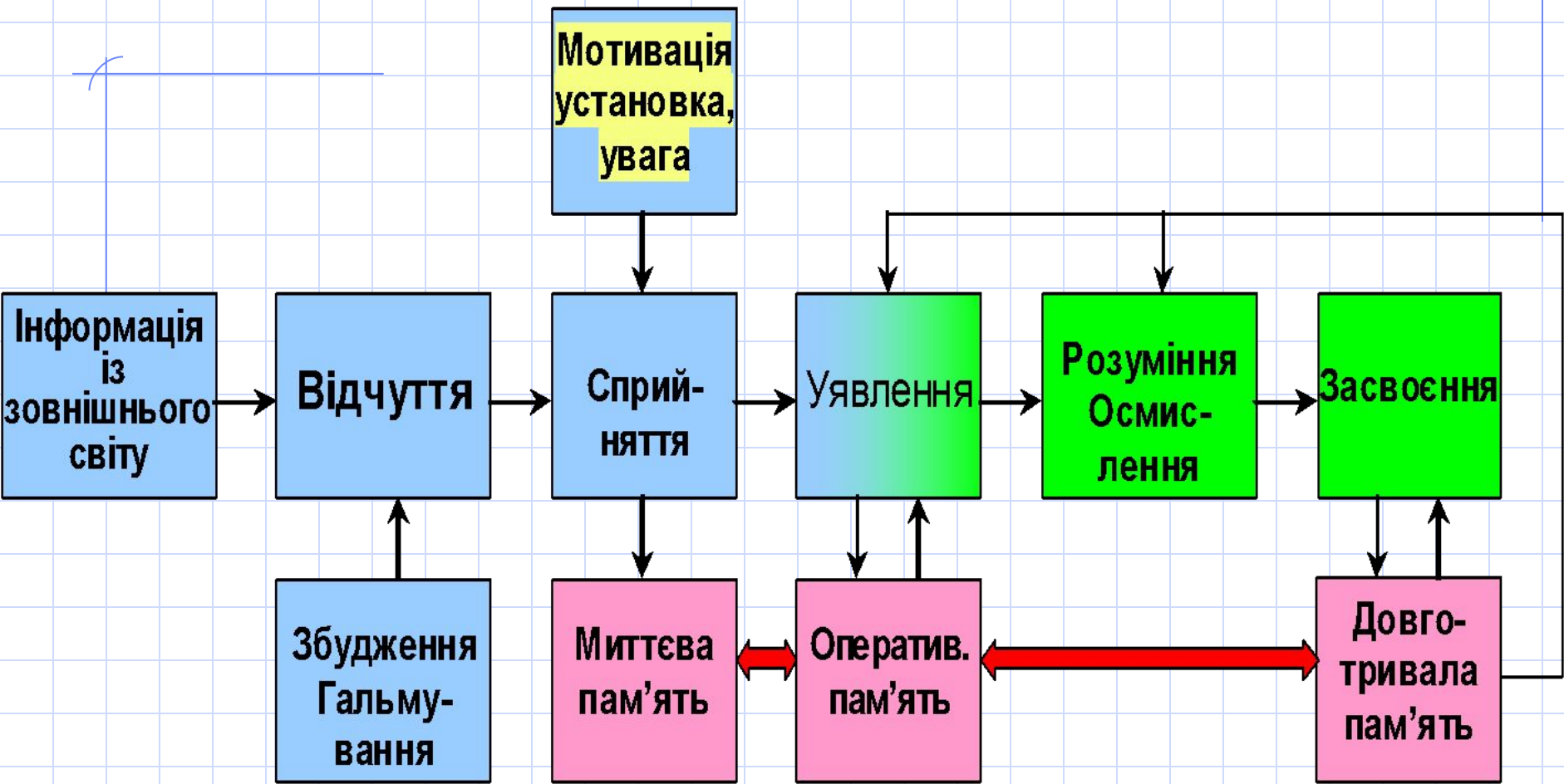
- Пізнавальні
- Розвитку особистості
- Досягнення (прагматичні)
- Соціальні

Увага – психологічний процес, що забезпечує спрямованість і зосередженість свідомості на певних об'єктах дійсності при певному відверненні від інших

Основні показники уваги:

- *обсяг;*
- *стійкість;*
- *концентрація;*
- *розподілення;*
- *переключення;*
- *предметність.*

Установка – обумовлена
попереднім досвідом
готовність людини до
виконання визначеної
діяльності: сприйняття,
мислення, цілеспрямованих
дій тощо.

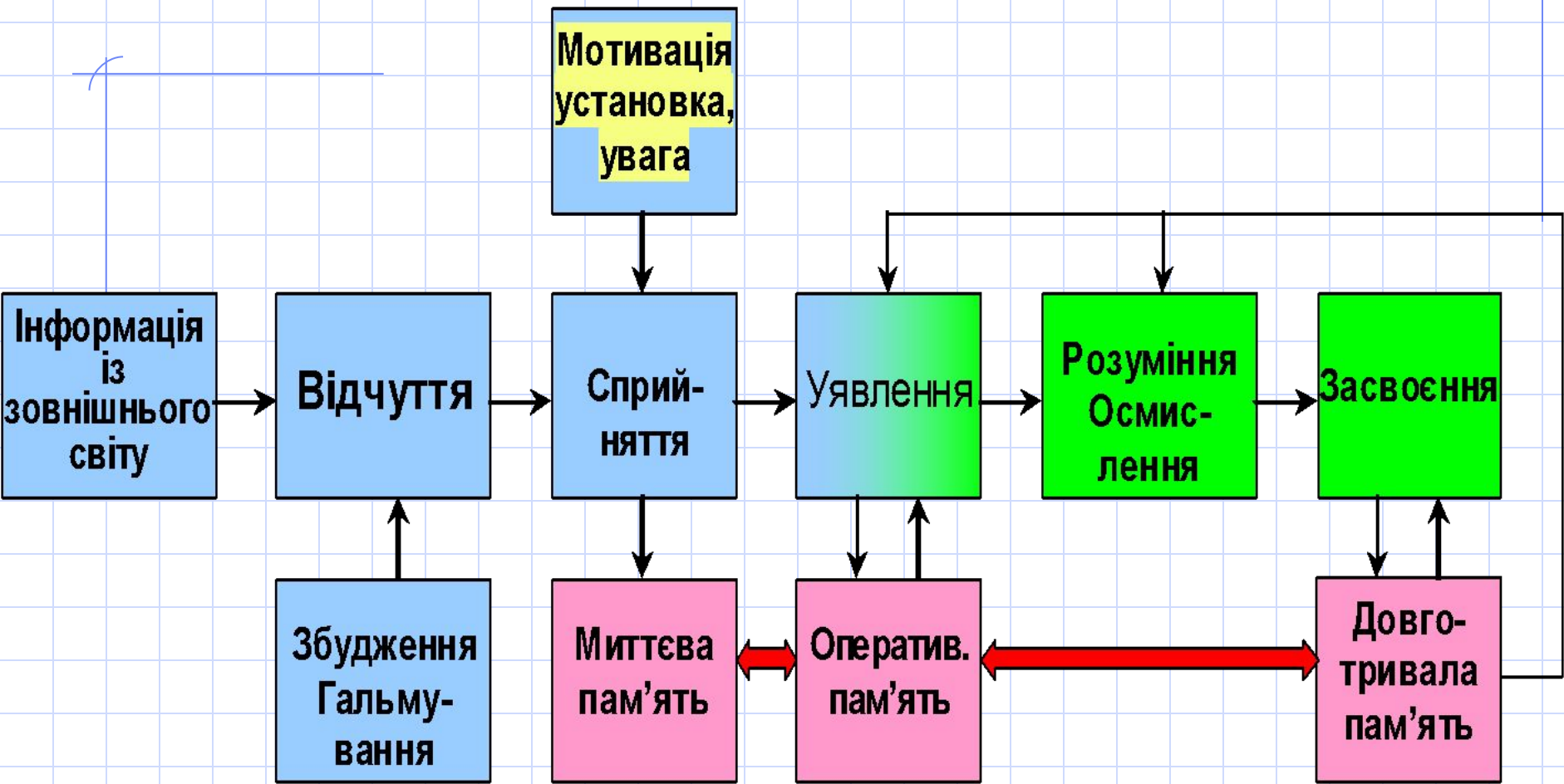
Що таке “УЯВЛЕННЯ”?

Уявлення – психологічний процес, що забезпечує виділення з комплексу основних ознак та найбільш істотних з одночасним відхиленням від неістотних.

Уявлення дають можливість класифікувати предмет (явище), що спостерігається, впізнавати його.

Властивості уявлення:

- **узагальненість** – віднесення кожного образу до деякого класу об'єктів;
- **вибірковість** – переважне виділення одних об'єктів перед іншими в процесі сприйняття;
- **усвідомленість** – зв'язок із розумінням суті предметів та явищ через процес мислення.

Мислення – це здатність мозку людини (особливим чином організованої матерії) **відобразити** зовнішній світ, **об'єктивну дійсність** у поняттях, судженнях, образах узагальнених уявлень.

В основі мислення лежить складна **аналітико-синтетична робота** головного мозку на підставі системи когнітивних операцій.

Мислення оперує **елементарними** (образ, уявлення) і **логічними формами.**

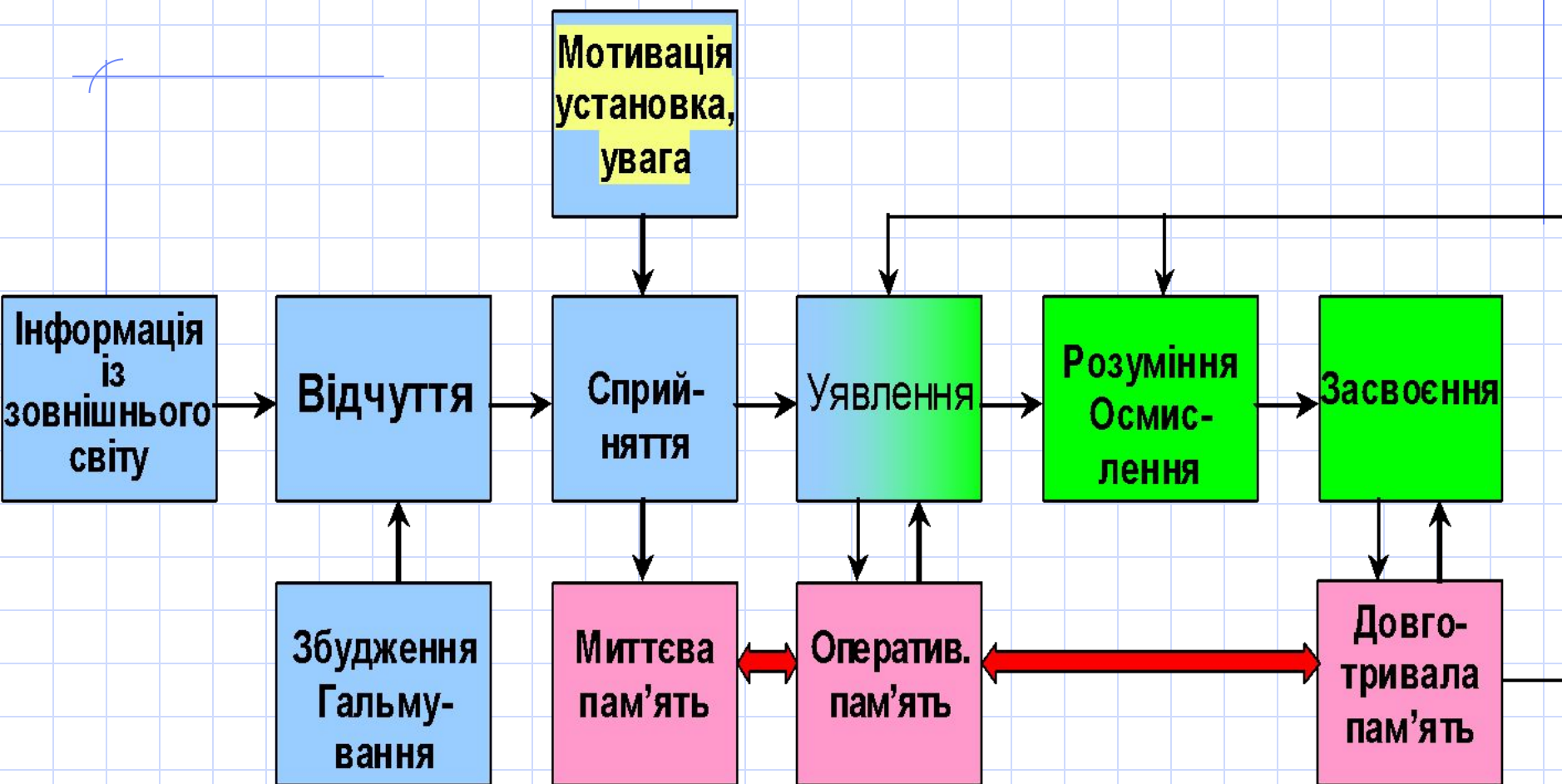
Логічними формами мислення є:

- **поняття** – відображає істотні властивості, зв'язки та відносини предметів або явищ, що виражені словом чи групою слів;
- **судження** – включає в себе ствердження або заперечення зв'язку між предметами чи явищами;
- **висновок** – на підставі декількох суджень виводяться нові судження.

Мислення розгортається в певній послідовності за допомогою таких когнітивних операцій:

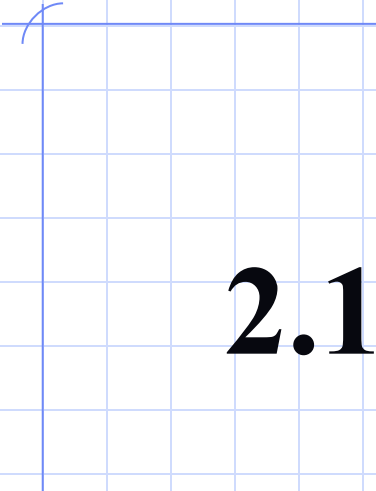
- **порівняння** – зіставлення виділених ознак предметів і явищ з метою знаходження спільних та відмінних їх властивостей;
- **аналіз** – розумове розкладання предмета чи явища на частини, виокремлення певних його елементів, властивостей, зв'язків;

- **синтез** – розумове відновлення цілого з частин, з'єднання різноманітних сторін, елементів, предметів чи явищ в єдине ціле;
- **абстрагування** – розумове виділення істотних властивостей, ознак предметів чи явищ при одночасному відстороненні від неістотних;
- **узагальнення** – розумове об'єднання предметів чи явищ за їх загальними істотними ознаками.

2. Рівні навчальних цілей та результатів навчання

2.1. Психологічні типи діяльності

```
graph TD; A[ПСИХОЛОГІЧНІ ТИПИ ДІЯЛЬНОСТІ] --> B[РЕПРОДУКТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ]; A --> C[ПРОДУКТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ];
```

**ПСИХОЛОГІЧНІ ТИПИ
ДІЯЛЬНОСТІ**

**РЕПРОДУКТИВНА
ДІЯЛЬНІСТЬ**

**ПРОДУКТИВНА
ДІЯЛЬНІСТЬ**

**Рівні цілей навчання та
засвоєння
навчального матеріалу**

**ЗНАЙОМС
ТВА**

**ЕВРИСТИЧ
НИЙ**

**СТЕРЕОТИП
НИЙ**

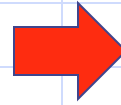
УМІНЬ

Рівень “знайомства”

НАВЧАННЯ

Визначення, поняття, закони, теореми (без доведень).

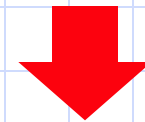
Опис явищ, об'єктів, процесів, технологій.

ЗАСВОЄННЯ

Декларативні знання (“знання – копії”).

Загальні уявлення, розуміння і відтворення навчальної інформації.

КОНТРОЛЬ

Обізнаність у навчальному матеріалі, здатність відповісти на запитання: **ХТО, КОЛИ, ЩО, ДЕ, СКІЛЬКИ;** неготовність до практичного використання теоретичного матеріалу.

Рівень “стереотипний”

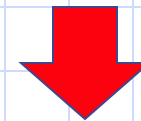
НАВЧАННЯ

Інформаційний мінімум.
Доведення теорем
Математичне
визначення
закономірностей.
Розв'язування **ТИПОВИХ**
завдань

ЗАСВОЄННЯ

Процедурні знання.
Вільне володіння навча-
льною інформацією та її
застосуванням
у стандартних ситуаціях.

КОНТРОЛЬ

Здатність здійснювати аналіз дій та результатів,
відповідати на запитання **“як”**. Уміння розв'язувати
типові завдання, **діяти “за зразком”**.

Рівень “умінь”

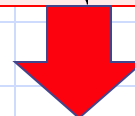
НАВЧАННЯ

Математичний опис та розрахунок процесів, обладнання;
проводиться **аналіз і синтез;**
узагальнення
та інтерпретації

ЗАСВОЄННЯ

Концептуальні знання.
Глибоке розуміння суті проблеми, здатність діяти в нових ситуаціях,
трансформувати знання та уміння на нові умови,
отримувати суб'єктивно нову інформацію

КОНТРОЛЬ

Здатність здійснювати виконувати аналіз та синтез процесів та об'єктів, відповідати на питання **"чому?"**,
розв'язувати адаптовані професійні завдання.

Рівень “евристичний”

НАВЧАННЯ

Формування досвіду пошукової, **інноваційної діяльності.**

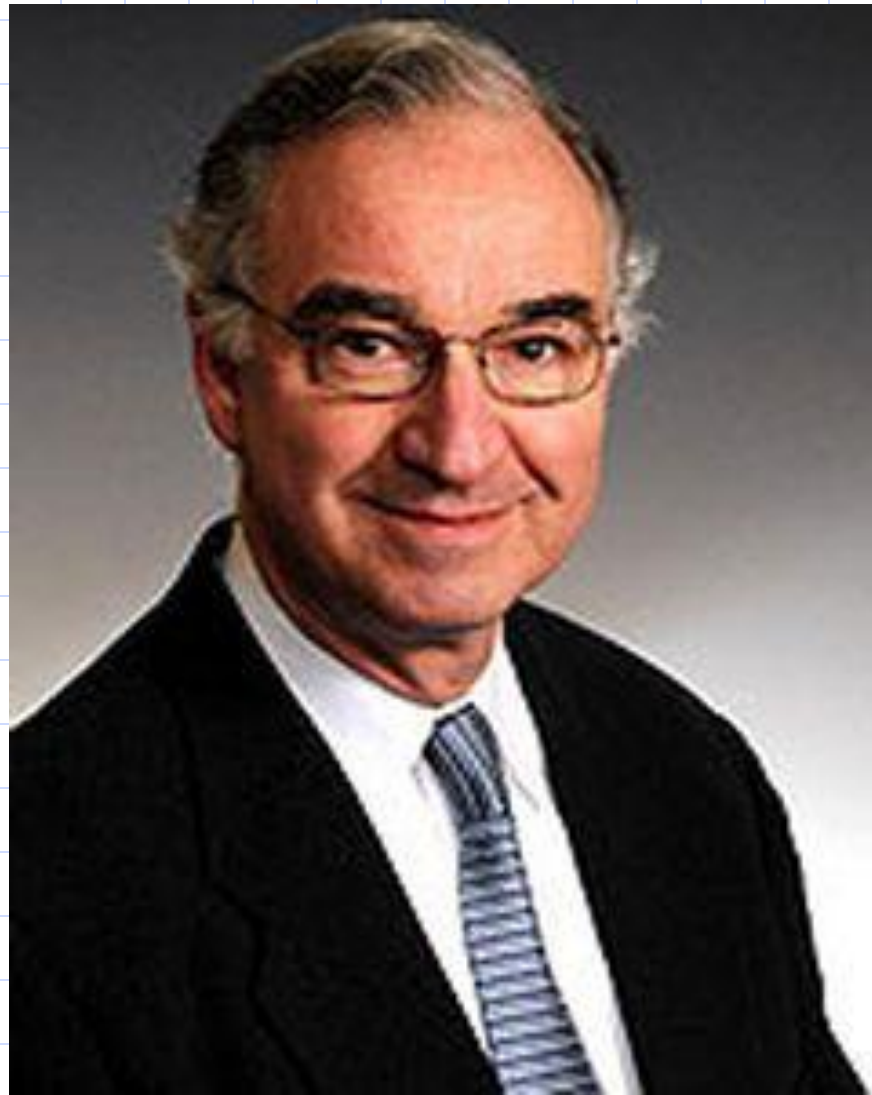
ЗАСВОЄННЯ

Інноваційні знання.
Пошуковий характер діяльності у нетипових умовах. Генерування нової інформації.

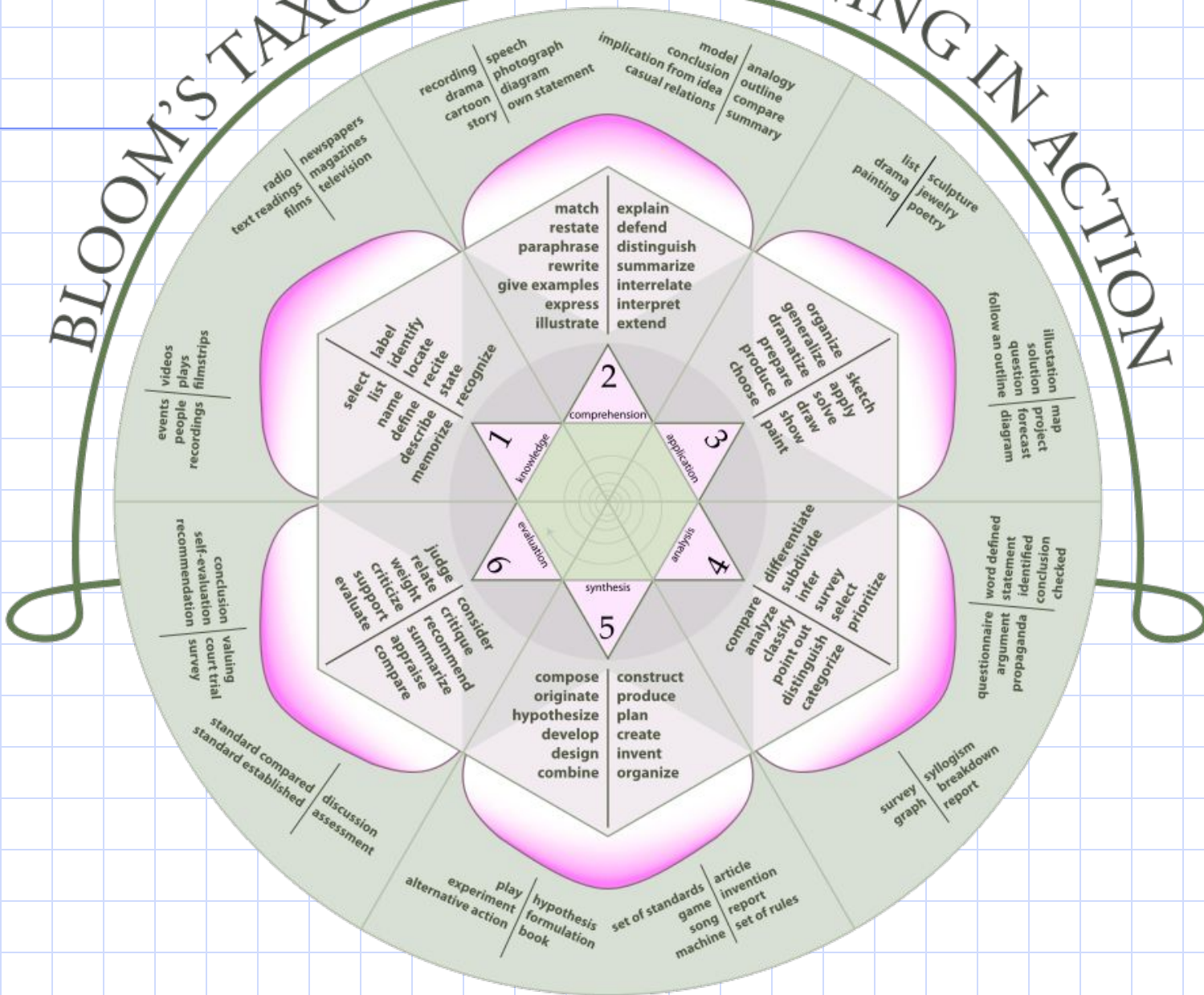
КОНТРОЛЬ

Здатність розв'язувати **нетипові, реальні завдання**, ускладнені суперечливими і навіть "нечіткими" умовами.

Bloom Benjamin (1913—1999)
«**Таксономія освітніх цілей: сфера
пізнання**» 1956 р.

BLOOM'S TAXONOMY - LEARNING IN ACTION

Систематика освітніх цілей

Рівень 1 – **Пам'ятати**

Здатність запам'ятати й відтворити вивчений матеріал. Це просте відтворення: фактів, феноменів, законів та ін.

На цьому рівні студент знає, де знайти інформацію (у конспекті лекцій, у підручнику, у довіднику та ін.), вміє скористатися знайденою інформацією, вміє вибрати вірну відповідь серед запропонованих варіантів.

На цьому рівні студент ще не вміє самотійно пояснити якесь поняття або закон, вивести складну формулу.

Рівень 2 – **Розуміти**

Здатність засвоїти суть навчального матеріалу.

На цьому рівні студент може своїми словами розкрити сутність явища, закону та ін.

Таким чином цей рівень за Блумом-Андерсен відповідає рівню «знайомства».

Рівень 3 – Застосувати

Здатність свідомо використати засвоєний матеріал у нових ситуаціях на рівні типових завдань.

Студент уміє перенести наявні знання на інші явища, використати знання при рішенні типових завдань і виконанні стандартних завдань.

Знання на цьому рівні передбачає володіння навчальним матеріалом у всіх деталях, у логічній послідовності, з усіма причинно-наслідковими зв'язками.

Таким чином цей рівень за Блумом-Андерсен відповідає стереотипному рівню.

Рівень 4 – **Аналізувати**

Здатність дізнавання й знаходження в системі окремих складових частин, здійснювати розчленовування матеріалу на компоненти для кращого його з'ясування й уточнення його структури.

Тут починається рівень рішення нестандартних завдань. На цьому рівні знання студент у стані швидко знайти помилку в рішенні, у розрахунках, виявити невідповідності, протиріччя в судженнях, висновках у якомсь науковому тексті, – зіставити різні точки зору, наукову інформацію з різних літературних джерел.

Рівень 5 – **Оцінювати**

Здатність визначати значимість матеріалу з погляду відомої мети.

Студент у стані оцінити чужу роботу (відповідь на іспиті, курсову або дипломну роботу) з погляду її повноти, вірогідності результатів, актуальності, новизни, перспективності продовження, обґрунтувати новизну якогось наукового положення.

На цьому рівні нові знання студентів вплітаються в старі знання по цій і по інших суміжних дисциплінах, так що в студентів створюється більше цілісна картина пристрою миру.

Згідно змісту двох останніх запропонованих рівнів Блума-Андерсен їх можна віднести до рівня «умінь».

Рівень 6 – Створювати

Здатність з'єднувати окремі елементи в єдине ціле (систему), формувати нові структури для рішення «нерутинних завдань».

На цьому рівні знання студент може підготувати реферат або доповідь, виконати курсову, дипломну роботу, спланувати й поставити навчальний експеримент і зробити по ньому звіт з аналітичною запискою, оглядом літератури.

Студент уміє сформулювати закономірності явища, процесу, які спостерігав у самостійно поставленому експерименті, проведеному дослідженні тощо.

Цей рівень таксономії в залежності від ступеня інноваційності можна віднести до рівня «умінь» або «евристичного».

Психомоторна сфера

Це цілі, які стосуються розвитку навичок

- Рівень 1 – **імітація** – уміння повторити дію за зразком викладача.
- Рівень 2 – **маніпуляція** – уміння виконувати дію за інструкцією.
- Рівень 3 – **точність** – уміння робити точні дії.
- Рівень 4 – **координація** – розподіл на складові дії, уміння в розумній послідовності здійснювати багато складових дій.
- Рівень 5 – **природність** – уміння виконувати дії автоматично.

*Дякую
за увагу!*

Завдання до самостійної роботи:

- 1. Засвоїти зміст лекції (Л1, глава 4);**
- 2. Відповісти на контрольні запитання;**
- 3. Підготуватися до ЕК за матеріалами лекції.**

Підготуватися до експрес-контролю

